

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

§. III. Inferuntur Corollaria de Ministro Sacramentorum, Medico, Judice,
Advocato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

adhibens materiam vel formam dubiam, minusque probabilem & tutam, cum possit adhibere certam aut tutiorem, exponeret sine ulla prorsus necessitate non solum periculo invaliditatis ipsum Sacramentum, sed etiam recipientem periculo non habendi fructum Sacramenti, cum dispendio aeternae salutis, si forte sua Sententia minus probabilis a parte rei falsa esset. Similiter Medicus adhibendo medicamina minus tuta, probabilioribus ac tutioribus, quae possent adhibere, relictis, ponit infirmum in periculo perdendae sanitatis, aut etiam vitae, cum irreparabili damno. Item Judex, adjudicans causam parti minus probabilem sententiam habenti in Jure, exponeret se periculo inferendi grave damnum in bonis fortunae alteri parti litigantium probabilioris sententiam habenti. Siquidem ad evitanda ista damna proximo impendentia, nihil prorsus juvat probabile iudicium operantis.

§. III.

Inferuntur corollaria de Ministro Sacramentorum,
Medico, Judice, Advocato.

57. **Q**uantum igitur attinet in primis ad Ministrum Sacramentorum, sunt eidem observandae, ac praec oculis jugiter habendae, tres illae aureae Regulae, quas Doctor Subtilis in 4. dist. 3. q. 2. §. Tertio de forma. §. Circa istum, adducit, & sequuntur alij communiter. Prima est: Si possibilitas adest, via tutissima est eligenda. Secunda: Si non adest possibilitas, via tutissima proxima est tenenda. Tertia est ista: Cessante possibilitate causa est supplendum, quod impossibilitas prohibebat. Unde Baptismus v. g. in materia, vel forma dubia collatus, denuo sub conditione iterandus est, ut dicitur in Jure Canonico c. De quibus. de Baptismo.

Tres aureae
Regulae
ad Mini-
stro Sacra-
mentorum
observandae

58. Unde jure merito novissime ab Innocentio XI. damnata est, & tanquam scandalosa, & in praxi perniciose prohibita sequens Propositio. ordine 1. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictam tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi Ordinis sacerdotalis, aut Episcopalis. Haec, inquam, Propositio est damnata; ac proinde haec tenenda, praesertim circa materiam Sacramentorum, magis confirmantur.

Non licet
sequi Opini-
onem
probabilem
de valore
Sacramen-
ti, relictam
tutioris.

Diſtæ Re-
gulæ Scori
etiam ob-
ſervanda à
Medico, &
Iudice.

Quid obſer-
vandum à
Medico in
curando in-
firmo?

Quid agen-
dum iudici
in iudican-
do?

59. Licet autem ſuprà dictas tres Regulas Doctor noſter ex profeſſio tradiderit obſervandas circa Sacramentorum materiam & formam ab eorum Miniſtro, ceu ſpiritali Medico animæ: oportet nihilominus eaſdem (ſervatâ tamen proportione) etiam obſervari à vero Medico in curandis ægri tudinibus hominis, atque etiam à Iudice in ferendis ſententiis.

60. Quantum igitur attinet ad Medicum, notant commu- niter Doctores, Medicum in curando infirmo debere ſequi ſen- tentias certas, ſi adſint, relictis incertis ac dubiis. Hinc, ut no- tat Layman *loc. cit. num. 15.* citans plures alios, eſi probabilis opi- nio ſit, medicamentum infirmo profuturum eſſe, non idè ſe- quitur probabile eſſe, quòd liceat Medico, tale medicamentum dubium adhibere: quin potiùs, cum agatur de periculo cor- poris, ſecurior via eſt eligenda. Quare Medici, & Chyrurgi, de- bent ſequi ſententias certas & ſecuras, ſi ſuppetant, rejectis in- certis ac dubiis: graviterque peccat Medicus, ſi experiendi tantum cauſâ inexplorata medicamenta certis dimiſſis infirmo adhibeat, ejuſque ſanitatem & vitam hac ratione gravi periculo exponat. Quòd ſi certa curatio non occurrat, tenetur Medi- cus ſectari ea, quæ probabiliora iudicat, poſthabitis opini- onibus minùs probabilibus. Si verò nulla medicamenta ſup- petant niſi dubia & periculofa, tunc prudenter examinandum erit, hinc quidem vis ac periculum morbi, illinc verò tam ſpes ſanandi, quàm timor & periculum nocendi: & quidem ſi Me- dicus intelligat, certò moriturum infirmum, niſi medicamen- tum adhibeatur, non carens quidem periculo accelerandæ mor- tis, iunctum tamen cum probabili ſpe conferendæ ſanitatis, ad- hibere poterit.

61. Quantum tandem attinet ad Iudicem, etiam commu- niter notant Doctores, quòd Iudex teneatur iudicare ſecundum ſententiam, quæ inſpectis allegationibus & probationibus pro- babilior eſt, Jurique conformior: nam Iudicis officium eſt, par- tibus litigantibus ſententiam dicere ſecundum merita cauſæ. Unde cavenda eſt doctrina nonnullorum Theologorum, olim volentium, ſi circa propositam controverſiam contrariæ ſint opiniones probabiles de jure, poſſe Iudicem relictâ probabilio- re iudicare ſecundum alteram minùs probabilem. Quinimò hæc ſententia modò eſt e- preſſè rejecta ab Innocentio XI. qui damnavit ſequentem, ordine 2. Propositionem; *Probabiliter*

exiſti-

existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.

62. Similiter cavenda est illa nonnullorum Theologorum sententia, qui volebant, quando utraque opinio est æque probabilis, integrum esse Judici, quam maluerit opinionem eligere, & secundum eam judicare, imò cessante scandalo nunc secundum unam, nunc secundum aliam. Cavendum, inquam, est ab hujusmodi sententia: quis enim non videat, ab æquitate alienum esse, si duo æquale jus habent, Judicem, quem oportet esse Juris Interpretem, Justitiæque Administrum, uni eorum totum adjudicare, alteri abjudicare? Unde non immeritò Alexander VII. inter alias etiam sequentem, ordine 26. Propositionem damnavit. *Quando litigantes habent pro se opiniones æque probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius pro alio.* Igitur in tali casu, si post causæ accuratam discussionem neutra litigantium pars, inspectis allegatis, de factò, aut de jure superare videatur, debet Judex vel arbitros partium consensu statuere, vel compositionem suadere, imò etiam imperare, si casus nimium sit intricatus, causaque diutius iam protracta; vel demique cuilibet dimidium juris, aut rei, de qua lis est, adjudicare.

Præsertim quando litigantes habent pro se Opiniones æque probabiles?

63. Quæres, An id, quòd proximè de Judice dictum est, similiter de Advocato sit sentiendum? Resp. negativè, prout tenet communior Doctorum, præter Fagnanum *loc. cit. n. 381, 387. ac seqq.* & quosdam alios. Ratio est: quia Advocati officium non est, definire, sive jus dicere inter partes contendentes, sed uni parti litigantium assistere, atque patrocinium afferre: cum igitur, quotiescunque causa dubia seu controversa est, permittatur parti licet cum adversario contestari, atque propositis juribus & rationibus suis sententiam Judicis dirimentis exspectare; consequenter, si Advocatus causam clientuli non manifestè inquam, sed probabilem judicet, licet ejus patrocinium suscipit etiam causam adversarij probabiliorem, & faciliùs obtinendam arbitretur. Imò fieri potest, atque nonnunquam solet, ut pars illa, quæ à principio minus probabilis apparebat, in progressu litis probabilior evadat.

Quid dicendum de Advocatis?

64. Notant tamen Doctores, quòd Advocatus, causam dubiam suscipiens, ad aliqua sit obligatus. Et primò quidem, ut ante omnia diligenter inspiciat causæ sibi propositæ æquitatem, aut probabilitatem; & si injustam comperiat, nullo modo ejus

Quædam obligationes Advocatorum.

stratione. dantur Opiniones probabiles, quas licebit & expediet sequi in casu necessitatis, & quando Opinio probabilior hic & nunc praticari nequit, juxta tres illas aureas Regulas supra n. 57. ex Doctore Subtili allatas.

67. Objicies II. contra dicta n. 63. Judex tenetur ex officio ferre sententiam pro parte probabiliori; ergo & Advocatus poterit solum defendere causam magis probabilem: alioquin enim defendendo causam minus probabilem, induceret judicem ad aliquid iniquum, nempe ad ferendam sententiam, quam is licite ferre non posset. Resp. negando consequentiam, & paritatem: quia judicis officium est definire, ac jus dicere inter partes litigantes; sicutque causam rite prius discussam tenetur ex officio pro parte probabiliori stare, sententiamque ferre. Secus dicendum de Advocato, cujus officium non est definire, atque jus inter partes dicere: sed tantum parti uni assistere, atque (sub positis jam cautelis) patrocinium ferre, donec lis per diffinitivam Judicis sententiam fuerit decisa. Neque idcirco Advocatus censetur inducere Judicem ad aliquid iniquum: nam solum conatur ostendere partem sui clientuli (prout nonnunquam in progressu litis apparet) esse veriore, sive probabilior; non autem vult, ut stante minori probabilitate talis causae, pro ea feratur sententia diffinitiva.

68. Urgebis. Cujus causa existit minus probabilis, non potest alteri bellum inferre; ergo neque litem judicalem ipsi movere, & consequenter neque Advocatus tali causae patrocinari. Resp. negando consequentiam, & paritatem. Siquidem per litem judicialiter motam fit solum inquisitio veritatis, utri parti revera plus juris competat: simulque hujus decisio relinquitur Judici, cujus est, utriusque partis fundamenta penitus expendere, ac postea litem sententia diffinitiva decidere. Econtra illatio belli, est ipsamet sententiae executio; unde supponit, sententiam esse latam, vel saltem debere ferri in favorem ejus, qui bellum infert: cujus autem jus est minus probabile, non debet sententia pro illo, sed potius contra illum ferri, ac proinde is alteri bellum licite inferre non potest.